

Шляхи удосконалення системи управління інноваційною діяльністю підприємства за сучасних умов

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті досліджено підходи до трактування поняття «інновація». Підкреслено важливість підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю на підприємстві. Розглянуто шляхи удосконалення системи управління інноваційною діяльністю підприємства.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інвестиція.

Abstract

The article defines the essence of the «innovation» concept. The importance of improving the efficiency of management of innovation processes at the enterprise is emphasized. The ways of improvement of the management system of innovative activity of the enterprise are considered.

Keywords: innovation, innovative activity, investment.

За сучасних умов постійно зростаючої конкуренції здійснення успішної підприємницької діяльності неможливе без впровадження інновацій, які дозволяють підприємству вийти із кризи, здобути фінансову стабільність та є стратегічним джерелом завоювання стійких конкурентних переваг на різних рівнях господарювання. Саме тому дослідження шляхів удосконалення системи управління інноваційною діяльністю на підприємстві стає щодалі більш актуальним в економічній думці.

Проблемам управління інноваційною діяльністю в сучасній теорії та практиці приділяється досить багато уваги. Зокрема, концептуальні засади інноваційної діяльності за сучасних умов досить ґрунтовно вивчаються такими науковцями, як Амоша О., Бубенко П., Буркінський Б., Гальчинський А., Геєць В., Глазьев С., Гриньов А., Гриньова В., Грузнов І., Задорожний Г., Ілляшенко С. та ін.

Незважаючи на значну увагу науковців до інноваційного розвитку, і досі існує неоднозначність щодо трактування поняття інновацій. Це, в свою чергу, породжує проблеми в дослідженні інноваційної діяльності та одноставній інтерпретації результатів досліджень.

Проведений аналіз показав, що в загальному підходи до визначення поняття «інновація» можна згрупувати за такими напрямками [1]:

1. За ідейним підходом інновація – це зародження та практичне використання нової ідеї, погляду, підходу, результату інтелектуальної праці або те нове, що вперше увійшло до використання;
2. Процесний підхід розглядає інновацію як процес створення, перетворення, впровадження, використання та розширення можливостей, ідей, засобу;
3. За результативним підходом інновація – це кінцевий результат діяльності із створення, розробки та впровадження ідеї, методу, засобу, процесу, втілений у закінченій, готовій до використання формі;
4. Трансформаційний підхід розглядає інновацію як якісну елементну або кардинальну зміну вже існуючої ідеї, засобу, результату, процесу, фактору виробництва.

Проаналізувавши та узагальнивши існуючі дослідження, вважаємо, що «інновація» – це нововведення, яке забезпечує отримання певної вигоди (технічний, економічний, соціальний, екологічний ефекти), а найголовніше – комерційний ефект.

Інноваційна діяльність є складовою виробничо-господарської діяльності підприємства і орієнтована на вдосконалення виробництва та організаційно-економічних відносин на підприємстві.

Система управління інноваційною діяльністю на підприємстві передбачає вибір та реалізацію сукупності методів, прийомів та інструментів щодо перетворенням наукових досліджень, розробок та результатів науково-технічних досягнень у новий, покращений, конкурентоздатний продукт (технологію) для подальшої реалізації на ринку.

Управління інноваційною діяльністю повинно бути неперервним, цілеспрямованим, систематичним для досягнення стабільності та перспективного розвитку підприємства.

Слід зазначити, що у вітчизняній економічній теорії та практиці відбулося усвідомлення необхідності інноваційного напрямку розвитку, який забезпечить стале зростання економіки. Однак інноваційна активність вітчизняних підприємств і досі залишається досить низькою. За результатами 2016 року інноваційно-активними в Україні є 18,9 % підприємств від їх загальної кількості (16,6 % промислових підприємств), що є найвищим значенням даного показника починаючи з 2000 року. На противагу, у США, Японії, Німеччині та Франції частка інноваційних підприємств становить 70–80% від їх загальної кількості [2]. Така невтішна статистика головним чином пов'язана із відсутністю у вітчизняних підприємств необхідних ресурсів, браком вільних обігових коштів на розробку та впровадження нововведень, незацікавленість власників щось змінювати на підприємстві, недостатньо ефективною політикою держави тощо.

Як показує статистика розвинутих країн світу, задля підтримки інноваційної діяльності активно залучаються фінансові ресурси державного бюджету. Так, у 2015 році за даними Євростату середній рівень обсягу витрат на наукові дослідження та розробки країн ЄС–28 у ВВП становив 2,03 %. Більша частка витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії – 3,55 %, Швеції – 3,26 %, Австрії – 3,07 %, Данії – 3,03 %, Німеччині – 2,87 %, Бельгії – 2,45 %, Франції – 2,26 %, Словенії – 2,21 % [3]. Загрозливою тенденцією для України є погіршення динаміки рівня витрат на науково-технічну діяльність, задовільним значенням яких вважається 2 % від ВВП. Питома вага загального обсягу витрат на науково-технічну сферу в Україні в 2015 році становила 0,64 % ВВП (2013 р. – 0,77 %, 2014 р. – 0,66 %), що є найнижчим значенням показника за період з 2000 року [4].

Як показує світовий досвід, удосконалення системи управління інноваційною діяльністю підприємства потребує здійснення теоретичних і практичних пошуків можливостей її активізації не тільки на рівні підприємства, але й на рівні держави [5].

Так, на рівні держави можна виокремити такі основні напрямки удосконалення системи управління інноваційною діяльністю:

- 1) здійснення ефективної державної інвестиційної та промислової політики;
- 2) створення сприятливих інституційних умов для інноваційної діяльності в країні;
- 3) вдосконалення механізмів фінансування інноваційних процесів;
- 4) надання цільових субсидій підприємствам, які освоюють нові технології;
- 5) удосконалення правового забезпечення інноваційної діяльності;
- 6) удосконалення податкової політики (наприклад, надання податкової знижки на власні інвестиції в інноваційну діяльність).

Можна зробити висновок, що першочерговим завданням для української економіки є створення сприятливих умов для здійснення капіталовкладень в інноваційну сферу, активізація наявних ресурсів для збільшення інноваційного потенціалу, широке використання технологічних трансферів, розвиток венчурних механізмів освоєння нововведень тощо.

На рівні підприємства можна виокремити такі основні напрямки удосконалення системи управління інноваційною діяльністю [6]:

- 1) розробка інноваційної стратегії підприємства та послідовна її реалізація;
- 2) використання системного підходу під час здійснення технічного переозброєння та модернізації виробництва, створення унікальних технологій на всіх стадіях виготовлення продукції з метою збільшення її інтелектуальної складової та конкурентоспроможності;
- 3) впровадження інноваційного менеджменту в систему внутрішньо-фірмового управління;
- 4) пошук джерел інвестування інноваційного розвитку виробництва;
- 5) фінансування інноваційної розробки та реалізації інноваційних проектів;
- 6) впровадження нових, прогресивних форм організації праці, створення ефективної системи мотивації інноваційної діяльності;
- 7) інвестування розвитку трудових ресурсів та нарощування інтелектуального капіталу підприємства тощо.

Кожний з вище названих шляхів удосконалення управління інноваційною діяльністю підприємства, у свою чергу, можна розглядати як систему, яка включає комплекс заходів, що необхідно здійснити підприємству для забезпечення підвищення конкурентоспроможності виробництва на основі інноваційного розвитку.

Отже, для здійснення ефективної підприємницької діяльності підприємству постійно необхідно розробляти та впроваджувати інновації, удосконалюючи систему управління інноваційною діяльністю.

Ефективна система управління інноваційною діяльністю може стати дієвим інструментом в сучасній конкурентній боротьбі та джерелом розвитку підприємства. Заходи щодо підвищення ефективності інноваційної діяльності повинні впроваджуватись не тільки на рівні підприємства, але й на рівні держави, забезпечуючи сприятливі інвестиційні умови; удосконалення інноваційної, економічної та податкової політики; удосконалення правового забезпечення в країні та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Глухова С. Сучасні підходи до визначення сутності інновацій / Глухова С. // Економічний аналіз. – 2008. – № 3. – С. 82–84.
2. О.Й. Лесько. Управління ризиками інноваційно-інвестиційної діяльності як основа стійкого економічного розвитку вітчизняних підприємницьких структур за умов глобалізації / О.Й. Лесько, І.В. Причепя, Н.М. Малініна // Соціально-економічні аспекти розвитку підприємництва в Україні : колективна монографія. – Умань : Видавець «Сочінський В.В.», 2018. – С. 216–223.
3. Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>.
4. Проблеми інноваційного розвитку національної економічної системи за умов глобалізації / О.Й. Лесько, І.В. Причепя, Н.М. Малініна // Актуальні питання сучасної економіки : матер. ІХ Всеукр. наук. конф., 22 грудня 2017 р. – Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2017. – С. 116–118.
5. Ратушняк О. Г. Управління інноваційними проектами на промислових підприємствах / О. Г. Ратушняк, О. Г. Лялюк // Актуальні питання сучасної економіки : матер. VIII Всеукр. наук. конф., 24 грудня 2016 р. – Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2016. – Ч. 1. – С. 118-120.
6. Маслак О.О. Чинники впливу на інноваційну діяльність промислових підприємств / О.О. Маслак, К.О. Дорошкевич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип.22.8. – С.269-274

Сікорська Лілія Володимирівна – студентка групи Моп–146, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Науковий керівник: **Причепя Ірина Валеріївна** – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

SikorskaLiliia V.- student, faculty of management and information security Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: Prychepa Iryna V. – Cand. Sc. (Econ.), Assistant Professor, Assistant Professor of the Chair of Economics Enterprise and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.